

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Λαμπριάτικος Ψάλτης

*“Το ἐπ’ ἐμοί ἐν ὅσω ζῶ καὶ ἀναπνέω καὶ σωφρονῶ
δεν θὰ παύσω πάντοτε ἰδίως δε κατὰ τὰς πανεκλάμπρους
ταύτας ἡμέρας νὰ υμνῶ μετὰ λατρείας τὸν Χριστόν μου,
νὰ περιγράψω ἀμετεώρητος τὴν φύσιν καὶ νὰ ζωγραφῶ
μετὰ στοργῆς τὰ γνήσια Ἑλληνικά Ἔθνη.”*

apopseis Εκδόσεις **apopseis.gr**

© 2022 Εκδόσεις apopseis.gr - Όλο το υλικό είναι copyright του περιοδικού και της συγγραφέα

Ovi Magazine & Ovi Greece Books Publications

© 2022 Ovi Project Publication - All material is copyright of the Ovi magazine & the writers

Τα βιβλία των εκδόσεων apopseis.gr, Ovi magazine & Ovi Greece μπορείτε να τα βρείτε μόνο στις σελίδες των διαδικτυακών περιοδικών www.apopseis.gr & www.ovimagazine.com

Για λεπτομέρειες και πληροφορίες επικοινωνήστε: info@apopseis.gr & info@ovimagazine.com

Δεν επιτρέπεται η πώληση, ανατύπωση και χρήση του παρόντος βιβλίου απο όποιο μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό, εκτυπωση, ραδιοφωνική ή τηλεοπτική αναγνώση) χωρίς την προηγούμενη άδεια του υπευθυνου της έκδοσης και του συγγραφέα.

Το συγκεκριμένο βιβλίο διατίθεται δωρεάν.

Αν σας ζητηθεί οποιοδήποτε χρηματικό ποσό, παρακαλούμε επικοινωνήστε άμεσα μαζί μας

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

*Λαμπριάτικος
Ψάλτης*

Γεραλής Απόστολος-Τα αυγά της Λαμπρής, 1938

apopseis Εκδόσεις **apopseis.gr**
© 2022 Εκδόσεις apopseis.gr - Όλο το υλικό είναι copyright του περιοδικού και της συγγραφέα

Ovi Magazine & Ovi Greece Books Publications

© 2022 Ovi Project Publication - All material is copyright of the Ovi magazine & the writers

Εάν ο ήρωας του παρόντος διηγήματος ήτο αυτούσιος ο γράφων, τότε ο επί κεφαλής τίτλος, θα είχε μάλλον τροπικήν και αλληγορικήν σημασίαν. Διότι, ναι μεν, ευδοκία της θείας προνοίας, είνε αληθές ότι και χάρις εις την φιλάδελφον προθυμίαν του χωρικού και αρχοντικού φίλου μου κυρ Γιάννη Πεντελιώτου, αξιούμαι σχεδόν κατ' έτος ανελλιπώς, κατά τας περιδόξους, ταύτας ημέρας να συμβάλλω εναμίλλως μετ' αυτού, υποβαστάζοντας διά της χειρός τα γυαλιά του, αγαπώντας το πολίτικον ύφος, παρατείνοντας επ' άπειρον τα μουσικά κώλα και τας καταλήξεις του, εις τον μικρόν αγροτικόν ναΐσκον του χωρίου Θ., όπου μυροβολεί ελισσόμενον εις κυανούς στεφάνους το μοσχολίβανον, περιβάλλον ως διά φεύγοντος πλαισίου τους ακτινωτούς στεφάνους και τας σεμνάς όψεις των αγίων, και όπου με τας κεντητάς ποδιάς των και τα λευκά κολόβια αι νεαραί χωρικάί προσέρχονται φέρουσαι αγκαλίδας ρόδων και ίων και θημονίας όλας δενδρολιβάνου, καταφορτώνουσαι με λόφους ανθέων τον πενιχρόν επιτάφιον, μη έχοντα ανάγκην άλλης πολυτελείας. Εκεί εισβάλλει ουλαμός όλος αυτοσχεδίων ψαλτών,

κρατούντων ανά έν φυλλάδιον του επιταφίου εις την χείρα, οίτινες φιλοτιμούνται να ψάλλωσιν εν σπαρακτική παραφωνία τα εγκώμια, καταστρέφοντες διά κωμικών σφαλμάτων και τας ολίγας λέξεις, όσαι είνε ορθώς τυπωμένα εις τα φυλλάδια εκείνα.

Χωρίς να είμαι κύριον μέρος του αυτοσχεδίου τούτου χορού, οφείλω να ομολογήσω ότι, καίτοι προσπαθών να συμψάλλω υποφερτά κάπως με τον αρχοντικόν και πρόθυμον φίλον μου, ουχ ήττον υστερώ αυτού κατά πολλά, και διά τούτο επεκαλέσθην εν αρχή, ως επιείκειαν εκ μέρους του αναγνώστου, την τροπικήν του τίτλου εκδοχήν, καθ' ον δηλ. τρόπον εις όλους τους ναούς, παρουσιάζονται κατά τας ημέρας ταύτας, πολλοί τέως άγνωστοι, μουσόληπτοι εκ του παραχρήμα, λαμπριάτικοι ψάλται, ούτω και ο γράφων, ενώ καθ' όλον τον άλλον χρόνον σιωπά, παρουσιάζεται, δις του έτους ούτος, τα Χριστούγεννα και το Πάσχα, κατ' αποκοπήν διηγηματογράφος. Το πράγμα ήρχισε να γίνεται κάπως φορτικόν, και πολλοί μεν εσκανδαλίσθησαν, τινές δε και το απεδοκίμασαν. Αρκούσι τόσαι άλλαι μανίαι, τόσοι ξενισμοί. Ημείς δεν είμεθα Άγγλοι ούτε Αμερικάνοι. Μη μας σκοτίξης και συ. Πόθεν έλαβες αφορμήν να υποθέσης ότι το κοινόν θέλγεται από τας αναμνήσεις σου, ή συγκινείται από τα αισθήματά σου; Το έκαμες μίαν φοράν ή δύο. Αρκεί. Παύσε πλέον. Δεν βλέπεις ότι το αιώνιον θέμα σου εξηντλήθη, και ότι ευρίσκεσαι εις την ανάγκην να προσπαθής βία να παρουσιάσης απλήν παραλλαγήν κατ' έτος;

Εν πρώτοις, καλόν θα ήτο να διακρίνωμεν ό,τι είνε πράγματι ξενισμός από ό,τι δύναται να είνε, εκ της φύσεως των πραγμάτων, κοινόν εις πάντα τα έθνη. Λόγου χάριν, το να εκδίδωνται τα περιοδικά κατά Σάββατον ή Κυριακήν είνε ξενισμός; Το να δημοσιεύουν αι πολιτικά εφημερίδες φιλολογικωτέραν ύλην κατά Κυριακήν, είνε ξενισμός; Ενί λόγω, το να σχολάζη τις κατά τας εορτάς από της τύρβης του κόσμου, ως και από της

αναγνώσεως άρθρων πολιτικών, και να αισθάνεται την ανάγκη να αβροτέρας, τερπνοτέρας, αφοσιωτέρας αναγνώσεως είνε ξενισμός; Έστω, αλλά δύνασαι να δημοσιεύης εν ημέραις εορτών διηγήματα ή περιγραφάς, χωρίς να κάμνης ποσώς λόγον περί των Χριστουγέννων και του Πάσχα.

Ιδού λοιπόν ποίον το αίτιον της δυσφορίας των — και πόσον αφελώς το ομολογούσι.... το εξωτερικεύουσι. Να φιλοξενηθής ηγεμονικώς εις τα μέγαρά μεγάλου άρχοντος, και να μην προπίης εις τιμήν του οικοδεσπότη! Να απολαύσης (ξενίας δεσποτικής και αθανάτου τραπέζης) και να μην αποδώσης ευχαριστίαν εις τον εστιάτορα! Αλλ' εις τα διηγημάτια, όσα εδημοσίευσε κατά καιρούς ο υποφαινόμενος τα Χριστούγεννα ή το Πάσχα, ενεπνεύσθην, αληθώς, από τας αναμνήσεις μου και τα αισθηματά μου, τα οποία θέλγουσι και συγκινούσιν εμέ αυτόν — ίσως και ολίγους εκλεκτούς αναγνώστας. Ότι δε τοιούτοι υπάρχουσιν, αποδεικνύεται εκ τούτου, ότι δύο των εφημερίδων, αι κορυφαίαι της πρωτεύουσας ως και το μονάκριβον περιοδικόν, δεξιούνται τα εορτάσιμα διηγημάτια των ημερών τούτων.

Έπειτα ουδαμού σχεδόν θα εύρητε ότι επεζήτησα βεβιασμένην θέσιν ή πλοκήν, όπως γαλβανίσω την περιέργειαν του αναγνώστου. Όπου γίνεται λόγος περί ξενιτευμένων, οίτινες επιστρέφουσι μετά μακράν απουσίαν ή στέλλουσι γράμματα μετά υλικής παρηγορίας εις τους οικείους, ταύτα όλα βασίζονται επί της πραγματικότητας, καθόσον όλοι οι ζήσαντες εις παραθαλασσίους και ναυτικούς τόπους της Ελλάδος κάλλιστα γνωρίζουσιν ότι, κατά τας παραμονάς ιδίως των εορτών, πολλοί ξενιτευμένοι, ενώ συνήθως φαίνονται σκληροί και απεσκληρημένοι τον φλοιόν, αίφνης **ενθυμούνται** τους οικείους των, ή και επιστρέφουσιν εις τας πατρίδας, ή αν αυτοί κωλύονται υπό φιλοτιμίας να κατέλθωσιν ευπροσώπως, όχι σπανίως αποστέλλουσι παραμυθίαν

εις τας γηραιάς μητέρας και τας αδελφάς των. Εν άλλοις λόγοις γίνεται λόγος περί των κοινωνικών και οικογενειακών εθίμων των σχετιζομένων με τας εορτάς, και αλλαχού πάλιν η ασθενής πλοκή στρέφεται περί νεωτεριστικόν τι φθοροποιόν έθιμον. Τι το απίθανον εις όλα ταύτα;

Αλλά τα πλείστα των υπ' εμού γραφέντων εορτασίμων διηγημάτων έχουσιν, ας μου επιτραπή ο λατινικός όρος, a priori την υπόθεσιν, είνε δηλαδή μάλλον θρησκευτικά. Ποίαν χάριν, σας παρακαλώ, ποίαν δύναμιν και πρωτοτυπίαν θα είχε το να λάβη τις τον κόπον να περιγράψη λεπτομερώς πώς χωρικός ιερεύς απήλθε να λειτουργήση εις εξωκκλήσιον, χάριν μικράς κοινότητος αγροίκων ή βοσκών, ποίοι και πόσοι μετέσχον της πανηγύρεως και ποία τινα ήσαν τα ήθη των πανηγυριστών; Τούτο θα ήτο όλως ευτελές κατά την γνώμην των κριτικών. Το να γράψη τις, ότι γηραιός ανήρ εφόνευσε την συμβίαν του, κατ' αυτήν την ημέραν των Χριστουγέννων — χωρίς μήτε ο αναγνώστης μήτε ο συγγραφεύς να υποπτεύωσι καν διατί την εφόνευσεν — , τούτο είνε υψηλόν και πολυτελές, κατά την εκτίμησιν μερικών. Μετά τοιούτον έγκλημα κατ' αυτήν την αγίαν ημέραν, το θέμα εξηντλήθη, και όλα τα Χριστουγεννιάτικα και τα πασχαλινά διηγήματα δεν πρέπει πλέον να βλέπωσι το φως.

Μη θρησκευτικά, προς θεού. Το Ελληνικόν έθνος δεν είνε Βυζαντινοί, εννοήσατε; Οι σημερινοί Έλληνες είνε κατ' ευθείαν διάδοχοι των αρχαίων. Έπειτα επολιτίσθησαν, προώδευσαν και αυτοί. Συμβαδίζουν με τάλλα έθνη. Ποίαν ποίησιν έχει το να γράψης ότι ο Χριστός «δέχεται την λατρείαν του πτωχού λαού», και ότι πτωχός ιερεύς «προσέφερε τω θεώ θυσίαν αινέσεως;» Και να περιγράψης το εσωτερικόν του ναϊσκου, με τας νυσταλέας κανδήλας και τας αμαυράς μορφάς των Αγίων ολόγυρα! Δεν τα εννοούμεν αυτά ημείς. Θέλομεν διήγημα, το οποίον να είνε

όλον ποιήσεις, όχι πεζή πραγματικότητας. Σου δε πώς τολμάς να γράφης ομιλών περί Ιουλιανού του Παραβάτου, καρφωμένου εις τον τοίχον από την λόγχην του αγίου Μερκουρίου, τοιαύτην βλάσφημον φράσιν: «Πελιδνός, ο παράφρων τύραννος....»

Όταν συγγραφεύς άλλος, και άλλης περιωπής, δημοσιεύσας προ ετών ιστορικοφανταστικών δράμα, προέτασσε **χυδαία** αληθώς προλεγόμενα, δι' ων ύβριζε βαναύσως την θρησκείαν των πατέρων του — τότε ουδείς λόγος ήτο όπως σκανδαλισθή τις διότι το πράγμα ήτο της μόδας. Αλλά συ, να τολμάς να εκφράζεσαι με τοιαύτην ασεβή γλώσσαν περί του Ιουλιανού εκείνου, του παραβάτου ή αποστάτου καλουμένου — η θρασύτης υπερβαίνει παν όριον. Και όμως ο σοφός επικριτής δεν ενόησεν ότι η φράσις ήτο εξ αντικειμένου, όπως λέγουσιν αυτοί· απέδιδε δηλ. διά λέξεων τα χρώματα του ζωγράφου· και ότι παν ζήτημα περί των δοξασιών του γράφοντος (όστις εν τούτοις δεν αρνείται ότι συμμερίζεται την γνώμην του Βυζαντινού τοιχογράφου) παρέλκει όλως.

Διά να δώσωμεν πέρας εις το προοίμιον αυτό, θα είπωμεν με δύο λέξεις ότι: Το σημερινόν έθνος δεν επήγε, δυστυχώς, τόσον εμπρός όσον λέγουν αυτοί. Το έθνος το Ελληνικόν, το δούλον τουλάχιστον, είνε ακόμη πολύ οπίσω, και το ελεύθερον δεν δύναται να τρέξη αρκετά εμπρός, χωρίς το όλον να διασπαραχθή, ως διασπαράσσεται, φευ! ήδη. Ο τρέχων πρέπει να περιμένη και τον επόμενον, εάν θέλη ασφαλώς να τρέχη· ο ελεύθερος πρέπει να βοηθή τον δεσμώτην ή πρέπει να τον ανακουφίζη. Όσον παρέρχεται ο χρόνος, τόσον το ελεύθερον έθνος καθίσταται οίμοι! ανικανώτερον όπως δώση χείρα βοηθείας εις το δούλον έθνος. Άγγλος ή Γερμανός ή Γάλλος δύναται να είνε κοσμοπολίτης ή αναρχικός, ή άθεος ή ό,τι δήποτε. Έκαμε το πατριωτικόν χρέος του, έκτισε μεγάλην πατρίδα. Τώρα είνε ελεύθερος να επαγγέλλεται,

χάριν πολυτελείας, την απιστίαν και την απαισιοδοξίαν. Αλλά Γραικύλος της σήμερον όστις θέλει να κάμη δημοσία τον άθεον ή τον κοσμοπολίτην, ομοιάζει με νάνον ανορθούμενον επ' άκρων ονύχων και τανυόμενον να φθάση εις ύψος και φανή και αυτός γίγας. Το ελληνικόν έθνος, το δούλον, αλλ' ουδέν ήττον και το ελεύθερον, έχει και θα έχη διά παντός ανάγκην της θρησκείας του.

Το επ' εμοί, ενόσω ζω και αναπνέω και σωφρονώ, δεν θα παύσω πάντοτε, ιδίως δε κατά τας πανεκλάμπρους ταύτας ημέρας να υμνώ μετά λατρείας τον Χριστόν μου, να περιγράφω μετ' έρωτος την φύσιν και να ζωγραφώ μετά στοργής τα γνήσια ελληνικά ήθη. **Εάν επιλάθωμαι σου Ιερουσαλήμ, επιλησθείη η δεξιά μου, κολληθείη η γλώσσα μου τω λάρυγγί μου, εάν ου μη σου μνησθώ.**

Αλλ' ο ήρως του παρόντος διηγήματος είνε ο κυρ Κωνσταντός Ζμαροχάφτης, τρίτος πάρεδρος του δήμου Λίτης, του χωρίου Αν....., όστις υπεσχέθη, ως είχε πάντοτε συνήθειαν ευκόλως να υπόσχεται (εις την αρετήν δε ταύτην ίσως ώφειλε και την επιτυχίαν του εις τα πολιτικά· διότι ενώ ο α' και ο β' πάρεδρος εις πάσαν εκλογήν, εμάχοντο πάντοτε περί της πρώτης τάξεως προς αλλήλους, αυτός, μετριόφρων και χωρίς κεράσματα εξελέγετο ασφαλώς τρίτος εκάστοτε, μη υπάρχοντος τετάρτου συναγωνιστού), υπεσχέθη, λέγω, να υπάγη να συλλειτουργήση τον παπά Διανέλον τον Πρωτέκδικον, έξω, εις το παρεκκλήσιον του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Ο ναϊσκος ευρίσκετο τρεις ώρας μακράν της πόλεως, και ο παπά Διανέλος ο Πρωτέκδικος είχεν απέλθει εκεί από της πρωίας του μεγάλου Σαββάτου, αφού έλαβε την υπόσχεσιν του κυρ Κωνσταντού ότι θα έφθανε προς το βράδυ διά να ψάλη και συνεορτάσωσιν ομού την Ανάστασιν.

Άλλον βοηθόν ο Παπάς δεν είχε, ο νεώτερος υιός του, ετοιμαζόμενος εφέτος δι' εξετάσεις εις το Διδασκαλείον, δεν ηδυνήθη να έλθη το Πάσχα· ο άλλος έλειπε διαρκώς ναύτης με τα καράβια του. Θυγατέρας, το άφθονον τούτο προϊόν του τόπου — και της ιερατικής εγγάμου τάξεως μάλιστα — του είχαν αφήσει πλησμονήν η μακαρίτισσα η πρεσβυτέρα, πέντε τον αριθμόν, ας είχαν ζωήν, οπού δεν έπαυαν αενάως να μεγαλώνουν, να μην αβασκαθούν· ήσαν τόσον γείτονες την ηλικίαν, ώστε δεν επρόφθανε να μεγαλώση η μία, και η άλλη αμέσως την έφθανε· όσον εμεγάλωναν τόσον εφαινόντο, και μάλιστα αι μεσαίαι τρεις, ίσαι περίπου εις τα χρόνια, ίσως και εις το ανάστημα· και ο παπά Διανέλος, ακούσιος ιερομόναχος, δεν ήτο ελεύθερος ούτε εις μοναστήριον να καταφύγη.

Τον τριών ωρών δρόμον από την πολίχνην εις το εξωκκλήσιον είχε διανύσει το πρωί, απολείτουργα, ο παπά Διανέλος, ακολουθούμενος από τας δύο νεωτέρας θυγατέρας του, κορασίδας δέκα και δώδεκα ετών, και από ομάδα επτά ή οκτώ γυναικών φιλεόρτων, προπορευομένου του όνου του, φορτωμένου το δισσάκιον με τα **ιερά** του παπά. Ο ήλιος ήτον ως δύο καλαμιαίς υψηλά, όταν εξήλθον εις του Γιατρού τ' αμπέλι, είτα έφθασαν εις τα Βουρλίδια, είτα ανήλθον ασθμαίνοντες εις του Μатарώνα τον Πεύκον, όστις ίστατο τότε ακόμη εκεί και ευηργέτει τους οδοιπόρους με την παρήγορον σκιάν του εις την κορυφήν του υψώματος, πριν ασυνείδητος βάρβαρος, τη ανοχή ή τη ενοχή εκείνων τους οποίους ο πλέον άτυχος των λαών του κόσμου, εκ περιτροπής εκλέγει άρχοντας και προστάτας του, ρίψη ασπλάγχχνως το περικαλλές δένδρον και απογυμνώση το τοπίον του μοναδικού στολισμού του.

Εκείθεν ανήλθον εις το Πετράλωνν και εις του Σταμέλου την Βρυσούλαν, και ανέβησαν δι' ανωφερούς οδού εις του Κανάκη

την Βρύσιν, και διά της Κλινιάς κατήλθον εις του Χαιρημονά το ρέμμα, και έφθασαν εις την βόρειον ακτήν της νήσου, εφ' ύψους της οποίας, περίοπτος εκ του πελάγους, ακούων τους κτύπους του πλήττοντος τας ακτάς κύματος, σιωπηλός και διηγούμενος πέντε αιώνων σπαρακτικήν ιστορίαν μαρτυρίου και αίματος, εγείρεται πενιχρός αλλά σεμνός της Αποτομής του τιμίου Προδρόμου ο ιερός ναΐσκος.

Εισήλθον εις τον περίβολον του ναού και εξεφόρτωσαν το ονάριον. Αι γυναίκες ροδοκόκκινοι, εξαναμέναι εκ της οδοιπορίας, αεννάως κελαδούσαι και καγχάζουσαι, ετίναξαν τα ουδόλως κορνιακτισμένα κράσπεδά των, και εφόρεσαν επί του κοντού φουστανίου της οδοιπορίας τας μακράς και πολυπτύχους εσθήτας. Ο παπάς έρριψε κάτω την μίαν άκραν του στακτερού ζωστικού του κ' εφόρεσεν άνωθεν αυτού το μαύρον ράσον του. Εισήλθον όλοι εις τον ναόν κ' επροσκύνησαν.

Εκ των γυναικών, αι μεν συνέλεξαν χαμόκλαδα και ήναψαν φωτιάν, διά να ψήσωσι καφέν και προσφέρωσιν εις τον ιερέα, αι δε έδρεψαν εκ των ευωδών θάμνων δέσμας σχοίνων και πριναρίων και φασκομηλεών, και συνέδεσαν προχείρως διά κλωστής σκούπας, και ήρχισαν γοργά και στρωτά να σκουπίζωσιν άλλαι το έδαφος του ναού, άλλαι το προαύλιον· ο ιερεύς απετέλεσε σκούπαν εκ δάφνης και μύρτου και δενδρολιβάνου, και εσάρωσε μόνος του το Θυσιαστήριον, και όλον το ιερόν βήμα. Δεν έπαυε δε να γογγύζη και να διαμαρτύρηται εναντίον της αβελτηρίας, ως έλεγε, των βοσκών και των αιπόλων, αυτών εκείνων οίτινες τον είχαν προσκαλέσει να τους κάμη Ανάστασιν εις το Βουνόν, και εκ των οποίων κανείς δεν είχε φανή ακόμη. Αυτοί προέβαινον ενίοτε μέχρι της βεβηλώσεως τού να εισάγωσιν, ίσως εν καιρώ βροχής, τα θρέμματά των εντός των εξωκκλησιών, ως ηδύνατο να πεισθή τις εκ της παρουσίας διαφόρων ιχνών της εισβολής, τα

οποία ουδ' είχαν λάβη τον κόπον να εξαλείψωσιν. Ἐνδοθεν του ιερού βήματος, ενώ έκυπτε διά να σκουπίση, ηκούετο από καιρού εις καιρόν ψιθυρίζων μετά στεναγμού:

— Αχ! αλλοίμονο... «Ανθρώπους και κτήνη σώσεις, Κύριε!»

— Δεν τσάκισε κανείς το ποδαράκι του! έκραξεν απαντώσα έξωθεν εις τον στεναγμόν του ιερέως η θειά Σειραινώ, η αληθής σημαιοφόρος των εξοχικών λειτουργιών και των πανηγυριών.

— «Ανθρώπους και κτήνη!» εψιθύρισε πάλιν ο ιερέυς.

Είχε παρέλθει ήδη η μεσημβρία, και ο ιερέυς μετά του μικρού ποιμνίου εκάθησαν να γευματίσωσιν υπό την ιεράν ελαίαν, εν τω περιβόλῳ του ναῖσκου, εγγύς του παμπалаίου εκείνου λιθοκτίστου κιβουρίου, το οποίον κατ' άλλους ήτο στέρνα ύδατος και κατ' άλλους κοιμητήριον ή οστεοθήκη. Η θειά το Μαθηνώ, γηραιά ευλαβής κατά τους μεν, ψευτομετάνισσα κατά τους δε, ενάρετος γυνή, αποβλέπουσα προς το κτίριον τούτο μετά στεναγμού είπεν:

— Ημεῖς τρώμε, κορίτσια· να έχουν τάχα κ' οι φτωχοί, να φάνε!

— Τρών' οι πεθαμένοι, θειά Μαθηνώ, είπε το Αγλαώ, η δωδεκαέτις παιδίσκη του ιερέως.

— Οι πεθαμμένοι τρώνε κόλλυβα, εγώ το ξέρω, προσέθηκε το Καλλιοπώ, η δωδεκαέτις μικρά αδελφή της· και γι' αυτό, ημεῖς στο σπίτι όσα κόλλυβα μας φέρουνε, όλα τα μοιράζουμε στους φτωχούς και στα παιδιά τα γειτονόπουλα, για να έχη η μάννα μας, η φτωχή, να φάη στον άλλον κόσμο...

— Σιωπή, Καλλιοπώ! είπεν ο ιερέυς, θέλων να κρύψη την

συγκίνησίν του.

Προ δώδεκα και πλέον ετών ο παπά Διανέλος είχε φίλον τινά ελληνοδιδάσκαλον, χρηστόν άνδρα, αλλ' όστις είχεν αδυναμίαν εις τα ελληνικά ονόματα. Είχε γείνη σύντεκνος του ιερέως, και βαπτίσας τας δύο τελευταίας κόρας του είχε δώσει αυτοίς αρχαιοπρεπή ονόματα, τα οποία όμως, επειδή ευρέθησαν επί ουδετέρου εδάφους, εξουδετερώθησαν, ως εικός, και αυτά.

— Τι! έχει δίκηο το κορίτσι, παπά· ανέκραξεν η θειά το Μαθηνώ, ήτις ενθυμήθη τότε τα «πεθαμμένα της», τέσσαρα παιδιά και τον άνδρα της, οπού είχε θάψει, μείνασα με δύο θυγατέρας υπάνδρους, τας οποίας είχε στήριγμα ακόμη εις τον κόσμο· έχει δίκηο το κορίτσι. Ο παπά Θεόφιλος, ο μακαρίτης ηγούμενος της Μεγαλόχαρης της Ευαγγελίστρας, το ίδιο μας έλεγε, για έναν που τον είχαν όλοι για πεθαμμένον, που η γυναίκα του τού έκαμε τα τρίμερα και τα νιάμερα, και ο Άγγελος Κυρίου έπαιρνε το πιάτο με τα κόλλυβα, καθώς ήταν σταυρωμένο με της σταφίδες και με τα ρόιδα και το επήγαινε εις τον πλακωμένον κ' έτρωγε, δεν ξέρω πόσαις μέραις, κι' ανάσαινε από μια τρύπα της γης, θαρρώ, ως που ο άνθρωπος δεν απέθανε, κ' εσήκωσε το μάγγανο, και τον ξελευθέρωσεν, δεν είνε αλήθεια αυτό παπά;

— Αλήθεια είνε, βλοημένη, απήντησεν ο παπάς· αλλά τώρα είνε... για όσους θέλουν να τα πιστεύσουν.

— Κι' όσοι δεν τα πιστεύουν;

— Θα πάνε στην Κόλασι, το ξέρω εγώ, είπε το Καλλιοπώ

— Μα σαν είν' αλήθεια, παπά, γιατί ο Άγγελος Κυρίου δεν σήκωνε μια και καλή το μάγγανο να ξελευθερώση τον άνθρωπο;

είπεν η Αννούδα, μία των γυναικών.

— Γιατί ο σκοπός δεν ήταν να δειχθή η παντοδυναμία του Θεού, οπού είχε αποδειγμένη δι' απείρων θαυμάτων, απήντησεν ο ιερέυς· αλλά να φανερωθή μόνον η δύναμις των μνημοσύνων και των διά τους νεκρούς προσφορών, και ότι τίποτε το οποίον (προσφέρει) θυσιάζει ο άνθρωπος εις τον Θεόν, τίποτε το οποίον δίδει εις τους πτωχούς, καμμία καλή πράξις, καμμία αρετή, καμμία υπομονή, κανέν μαρτύριον, κανέν δάκρυ, τίποτε δεν χάνεται. Όλα σπείρονται εις γην αγαθήν, ως ο κόκκος του σίτου, είπεν ο Κύριος, όπου αν πέση εις την γην και αποθάνη (και τοιαύτα είχε τα κόλλυβα, τοιούτοι και οι νεκροί), πολύν καρπόν φέρει. «Οι σπείροντες εν δάκρυσιν εν αγαλλιάσει θεριούσι». Κείνοι που σπείρουν με δάκρυα, με χαράν και αγαλλιάσιν θα θερίσουν.

— Το λέγει αυτό το Εύαγγέλιον;

— Το λέγει το Ψαλτήρι, αλλά το ίδιο είχε, γιατί και το Ψαλτήρι είχε λόγος Θεού, και εμπνευσμένον από το Πνεύμα το Άγιον. Και όταν θάπτομεν νεκρόν εν Χριστώ ευσεβώς δύσαντα, είχε ως να σπειρωμένα εις την γην κόκκων σίτου... και ο Κύριος θα τον αναστήσει εν τη εσχάτη ημέρα, καθώς ο ίδιος ευδόκησε να μας το υποσχεθή.

«Ο πιστεύων εις εμέ, καν αποθάνη ζήσεται... καγώ αναστήσω αυτόν εν τη εσχάτη ημέρα».

— Αμήν! είπεν η θειά το Μαθηνώ, και τα δάκρυά της, επί τη μνήμη του ανδρός και των τεσσάρων παιδιών, ταχέως εξητμίσθησαν ως σταγόνες όμβρου μετά θερινόν υετόν, εντός της κοίτης πάλαι ξηρανθέντος χειμάρρου.

Το δειλινόν εφάνησαν μακρόθεν να κατεβαίνωσι την ράχιν ερχόμεναι αι καλυβιώτισσαι γυναίκες, αι ποιμενίδες και βοσκίδες των αγροτικών συνοικιών. Ήλθαν φέρουσαι πελωρίους κοφίνους, γεμάτους άνθη, λαμπάδας, κηρία και αγγεία με έλαιον, και πρόσφορα και μικράς φιαλίδας με **νάμα**, ή οδηγούσαι ονάρια με τα σάγματα επεστρωμένα διά κιλιμιών και χραμίων, φορτωμένα τορβάδες και δισσάκια με φλάσκας οίνου, με τυρία νωπά, ή ζεματισμένα και κόκκινα αυγά. Κατόπιν εφάνησαν σφυρίζοντες αλλοκότως δύο ή τρεις βοσκοί με τας αγέλας των, τας οποίας ωδήγησαν παρά τον απότομον κρημνόν προς την θάλασσαν. Οι τράγοι επήδων από βράχου εις βράχον, από όχθον εις όχθον, από κοίλωμα εις κοίλωμα, ενώ τα ερίφια χαριέντως σκιρτώντα έτρεχον κατόπιν των αιγών βελάζοντα, αγαλλόμενα προς την νέαν δι' αυτά απόλαυσιν του αγνώστου τούτου πράγματος, της ζωής, εκθέτοντα εις τον ήλιον τα στακτερά ή στικτά, και λευκά και μαύρα τριχώματά των, ενώ οι βοσκοί, υψηλοί, ρωμαλέοι, τραχείς, φριξότριχες, ηλιοκαείς την όψιν, έτρεχον εμπρός και οπίσω με τας μακράς, ίσας με το ανάστημά των, καμπύλας την λαβήν ράβδους των, σοβούντες μετά πολυήχου συριγμού την δυσάγωγον και σκιρτικήν αγέλην.

Τελευταίοι έφθασαν οι ποιμένες άνευ των αμνάδων των, τας οποίας είχαν αφήσει οπίσω εις τας μάνδρας, κομίσαντες μόνον δυο αρνία σφαγμένα. Έφθασαν σιγουρισμένοι, αλλαγμένοι, στολισμένοι όλοι των, με καθαρούς χιτώνας, κοντά βρακία και υψηλαίς βλαχόκαλτσαις, με πλατέα ζωνάρια κίτρινα, ξυραφισμένοι και με τους λινόχρους ή καστανούς μύστακας αγκιστροειδείς.

Ταχέως έκλινεν η ημέρα, και ο ήλιος έδυσεν εις μίαν ράχιν του Πηλίου, αντικρύ, αφού επί πέντε λεπτά της ώρας είχε μείνει

στεφανωμένος με κυάνεα και περιπόρφυρα χρυσαυγή νέφη αντιλαμβάνων ο ίδιος όσην απέδιδε δόξαν και λάμψιν και επί δέκα λεπτά ακόμη, αφού εβασίλευσεν, αι ακτίνες της στέψεώς του έμειναν χρυσοφαείς, πορφυρίζουσai, κυανίζουσai βάπτουσai το βουνόν με ιώδες χρώμα. Είτα κατήλθεν η νυξ, ηρέμα επί των πλευρών του όρους, σπείρουσα παντού το βαθύ και άρρητον μυστήριόν της, και οι έμψυχοι κρότοι και ψίθυροι της φύσεως, εξηγέρθησαν εις τας ράχεις, εις τους λόγγους, εις τας φάραγγας, και η οφρύς του βουνού ητμίσθη και συνεστάλη υγρά και το βλέφαρον του λόφου κατήλθε, και εκλείσθη εις έν βουνόν ρεμματιά και κάμπος. Και ο μπάρμπα-Κωνσταντός ο Ζ' μαροχάφτης, τρίτος πάρεδρος του χωρίου, του δήμου Λίτης, δεν εφάνη ουδαμόθεν να έρχεται.

Ήτο δε ανήσυχος ο ιερέύς, και φόβος ήτο να μείνωσι χωρίς Ανάστασιν και λειτουργίαν. Διότι ευλόγως δεν ηδύνατο άνευ βοηθού να ιεροπρακτήση. Λειτουργία χωρίς ένα τουλάχιστον ψάλτην ή αναγνώστην δεν γίνεται, οι ποιμένες και οι βοσκοί ήσαν όλοι, ως εικός, ου μόνον αγράμματοι, αλλά και αλιβάνιστοι οι κακόμοιροι πολλοί τούτων.

— Τώρα, τι να κάμουμε; — Ορίστε σου υπόσχονται σίγουρα μία δουλειά, κ' ύστερα σ' αφήνουν μέσ τη μέση! **Ανθρώπους και κτήνη σώσεις Κύριε!**

Ήλπιζεν εν τούτοις ακόμη ότι ο μπάρμπα-Κωνσταντός θα ήρχετο. Αργοστόλιστος ήτο πάντοτε, τον ήξευρεν. Αλλά τώρα ήτο σκοτεινή ακόμη νυξ και μόνον τα άστρα έλαμπαν άνω, ολίγω ύστερον ανέτελλεν η σελήνη, και τότε ελπίς ήτο να έλθη.

Παρήλθον δύο ώραι και η σελήνη ανέτειλε κολωβή από το σκοτεινόν βουνόν άνω, ανερχομένη βραδέως εις το στερέωμα,

και αι τάξεις των άστρων ηραιώθησαν επ' άπειρον και όλα σχεδόν ημαυρώθησαν εις την διάβασίν της. Παρήλθεν ακόμη μία ώρα. Ο μπάρμπα-Κωνσταντός δεν εφάνη.

Ο ιερεύς ήρχισε ν' αγανακτή.

— Ο ασυνείδητος! ο μωρός!.... Ήμαρτον κύριε! «Ανθρώπους και κτήνη».

Ήθελε να στείλῃ ένα των ποιμένων εις την πολίχνην, όπως ζητήσῃ και εύρῃ ένα συλλειτουργόν να του φέρῃ. Αλλ' οι ποιμένες και οι βοσκοί όλοι έρεγχον εξηπλωμένοι μεταξύ των σχοίνων και των κομαρεών, τυλιγμένοι εις τας κάπας των, ευχαριστημένοι ότι επανήλθεν η άνοιξις και εύρισκαν ολιγώτερον παγεράν της γῆς την υγρασίαν. Και αι γυναίκες των πλαγιασμένοι και αυταί, ύπνωττον ολιγώτερον ακουστώς όπισθεν του ιερού βήματος, τυλιγμένοι με τα χιράμια και τα κιλίμια, τα οποία είχαν φέρει επεστρωμένα επί των σαγμάτων των όνων. Και αι εκ της πολίχνης ελθούσαι γυναίκες, κύπτουσai επί των καλαθίων των, έξω της θύρας του ναού, υπό τον εστεγασμένον πρόναον και εντός της ξύλινης κιγκλίδος, ελαγοκοιμώντο και αυταί. Μόνον ο ιερεύς ανησύχει και ήτο άγρυπνος.

— Τα ξέρω εγώ απ' όξου τα πλειότερα τα γράμματα, παπά, του έλεγεν η θειά το Μαθηνώ, διά να του δώσῃ θάρρος· τα κανοναρχώ κειδά στ' αυτί του γέρο- Φιλιππή, κι' ο γέρο-Φιλιππής, οποιύν θεοφοβούμενος άνθρωπος, θα τα λήῃ κειδά όπως-όπως...

— Να δα η ώρα να σε κάμουμε και ψάλτη, Μαθηνώ! απήντησε γελάσας ο ιερεύς.

— Ψάλτης δε θα γίνω, μόνε κανονάρχος. Μοναχοί μας

θάμαστε... Κανένας γραμματισμένος δεν είνε για να μας γελάση.... Η αγιωσύνη σ' βρίσκεις τον ήχο του μπάρμπα Φιλιππή, κ' εγώ του λέω τα λόγια όσα θυμούμαι. Νάξερα από μέσα απ' το χαρτί να διαβάσω, θαρρώ πώς δε θα ήτον αμαρτία να ψάλω και μοναχή μου.

Ως τόσον επλησίαζε μεσονύκτιον, και δεν ήτον ελπίς να έλθη πλέον ο μπάρμπα- Κωνσταντός, ο τρίτος πάρεδρος. Ο ιερέυς δεν απεφάσισε να εξυπνήση κανένα εκ των βοσκών και τον στείλη εις την πόλιν, ως εσκεφθη κατ' αρχάς, διότι ελογάριαζεν ότι τόσαι ολίγαι ώραι έμενον έως να ξημερώση, ώστε μέχρι ου υπάγη ο αποσταλησόμενος εις την πόλιν, ζητήση και κατορθώση να εύρη ψάλτην, εωσότου πείση και φέρη αυτόν και φθάσωσιν ομού εις τον Άγιον Ιωάννην θα ήτο ακριβώς δύο ώραις ημέρα.... και η Ανάστασις επρόκειτο να γίνη τα μεσάνυκτα ή και βραδύτερον τι.

Ο παπά Διανέλος εσηκώθη στεναάζων, εισήλθεν εις τον ναόν, και προσεκύνησεν εις τας βαθμίδας του ιερού βήματος. Ευθύς κατόπιν έτρεξεν η γρηά Μαθηνώ και η θειά το Σειραιϊνώ, η σημαιοφόρος των πανηγύρεων. Αι δύο γυναίκες ήρχισαν να αναζωπυρώσι τα φυτύλια, να ρίπτωσιν έλαιον εις τας κανδήλας και να κάμνουσιν εγκαρδίους σταυρούς. Ησθάνοντο ανέκφραστον χαράν και γλύκαν εις τα σωθικά των. Ήτο ανάστασις, Ανάστασις! Το πρόσωπον του Δεσπότη Χριστού έλαμπε με άγιον φως, δεξιά της ιεράς πύλης. Η μορφή της Δεσποίνης Θεοτόκου ήστραπτεν εξ αφάτου χαράς αριστερόθεν, κρατούσης το θείον βρέφος της. Η όψις του τιμίου Προδρόμου, με ένα βόστρυχον της κόμης φρίττοντα προς τα άνω, ως να έμεινεν ανωρθωμένος από την πρόσψausιν του θηριώδους δημίου του αποκόψαντος την σεβάσμιον κάραν του μείζονος εξ όσων εγέννησαν κατά φύσιν αι γυναίκες ανδρών, εσελαγίζετο εκ μυστικής ευφροσύνης παραπλεύρως εκείνου ου την φρικτήν κορυφήν ηξιώθη να χειροθετήση. Και ο αγαπημένος μαθητής ήτο

ακόμη εκεί, και συνέχαιρεν επί τη Αναστάσει, αν και πτυχή τις μερίμνης συνέστελλε το υψηλόν μέτωπόν του, προβλέποντος ότι θρασύς ιερόσυλος έμελλε μετ' ου πολύ να τον αρπάση εκ της κόγχης του διά να τον μεταφέρει εις Αθήνας και τον καθιδρύση όχι εις ναόν και ολοκαύτωμα και θυσιαστήριον, όχι εις τόπον του καρπώσαι, αλλ' εις Μουσείον, 'Υψιστε Θεέ! εις Μουσείον, ως να είχε παύση ν' ασκήται εις τον τόπον αυτόν η χριστιανική λατρεία, και τα σκεύη αυτής ν' ανήκον εις θαμμένον παρελθόν, και να ήσαν αντικείμενον περιεργείας!.... 'Ιλεως γενού αυτοίς, Κύριε!

Τέλος δεν ήτο ελπίς να έλθη ο κυρ Κωνσταντός και ώφειλον εκ των ενόντων να ψάλωσι την ακολουθίαν. Αι εκ της πόλεως γυναίκες, η μία μετά την άλλην, αποτινάξασαι την υπνώδη νάρκην, εισήλθον εις τον ναϊσκον. Αι εκ των αγρών ποιμενίδες δεν ήργησαν να εξυπνήσωσιν, ο δε παπά Διανέλος εξήλθε προς στιγμήν, και λαβών τεμάχιον παλαιάς σανίδος και σφυροειδές ξύλον, κατεσκεύασεν αυτοσχέδιον σήμαντρον, διότι φευ! δεν υπήρχε προ πολλού κώδων όστις να εξυμνή τους προ αιώνων κοιμηθέντας και να συγκινή την κόνιν των από γενεών κοιμηθέντων κατοίκων της πάλαι ποτέ υπαρξάσης πόλεως. Διά του σήμαντρου τούτου ήρχισε να κρούη ο ιερέυς εις τροχαίους πρώτον (τον Αδάμ, Αδάμ, Αδάμ,) είτα εις ιάμβους (το τάλαντον, το τάλαντον), και να εξυπνή τας μεσονυκτίους ηχούς.

Οι βοσκοί ενωτισθέντες τον μονότονον ήχον ετινάχθησαν διά μιας επάνω, επέταξαν τας κάπας των, ενίφθησαν και έτρεξαν εις την Εκκλησίαν, κρατούντες τας λαμπάδας των. Ο ιερέυς εβαλεν ευλογητόν, έψαλε μόνος του την παννυχίδα, όλον το **Κύματι θαλάσσης**, εθυμίασεν, έκαμεν απόλυσιν, είτα φορέσας επιτραχήλιον και φελόνιον, ήναψε μεγάλην λαμπάδα, και

βαστάζων αυτήν εξήλθεν εις τα βημόθυρα και ήρχισε να ψάλλη μεγαλοφώνως το **Δεύτε λάβετε φως**. Οι βοσκοί ήναψαν τας λαμπάδας των, ομοίως και αι γυναίκες, κ' εξήλθον όλοι εις το προαύλιον, του ιερέως κρατούντος την τε Ανάστασιν και το Ευαγγέλιον μετά του θυμιατού, και ψάλλοντος, **Την Ανάστασίν σου Σωτήρ**.

Είτα η ιερά εικών και το Ευαγγέλιον, απετέθησαν επί πεζούλας, εκπληρούσης χρέη τρισκελίου, εφ' ης αι γυναίκες είχαν στρώσει μεταξοϋφές μακρόν προσόψιον. Ο ιερεύς ανέγνω αργά το κατά Μάρκον **Διαγενομένου του Σαββάτου**, είτα θυμιάσας και εκφωνήσας το **Δόξα τη ομοουσίω**, ήρχισε να ψάλλη λαμπρά τη φωνή το **Χριστός Ανέστη**. Αφού το έψαλε τρις ο ίδιος, και ανά άπαξ ή δις δύο των βοσκών, οίτινες δεν ήσαν μεν πλέον γραμματισμένοι από τους λοιπούς, αλλ' είχαν ολιγώτερον τραχείαν την προφοράν κ' «εγύριζε κάπως η γλώσσα των», έλαβε θάρρος και η θειά Μαθηνώ και το έψαλεν άπαξ, ομοίως και η θειά το Σειραϊνώ, ενώ το Καλλιοπώ και το Αγλαώ και η Αννούδα και άλλαι γυναίκες έπνιγον τους καγχασμούς των εις τας παλάμας, με τας οποίας ως δι' εκουσίου φιμώτρου είχαν περιλάβη τα στόματά των.

Τελευταίον εις επισφράγισιν το έψαλε πάλιν ο ιερεύς, και είτα είπε τα **Ειρηνικά**. Μεθ' ο, αναλαβών την Ανάστασιν και το Ευαγγέλιον, εισήλθεν εις τον ναόν, ακολουθούμενος υπό του λαού. Έψαλε το **Αναστάσεως ημέρα** και τα δύο τροπάρια της πρώτης ωδής, ακολούθως εισήλθεν εις το ιερόν, και εξελθών πάλιν, έλαβε καιρόν, και πάλιν εισήλθε, και ήρχισε να φορή όλην την ιεράν στολήν του. Η ψαλμωδία είχε διακοπή εξ ανάγκης. Η θειά Μαθηνώ επλησίασεν εις τον γέρο- Φιλιππή πρωτοκάθεδρον της τάξεως των ποιμένων, κ' εδοκίμασε να κανοναρχίση προς αυτόν.

— Ψάλε, γέρο-Φιλιππή, **«Καθαρθώμεν τας αισθήσεις»**.
Αλλά του γέρο-Φιλιππή δεν εγύριζεν η γλώσσα του να είπη
«Καθαρθώμεν τας αισθήσεις».

Τότε η θειά το Μαθηνώ ήρχισε σιγά-σιγά να ψάλλη: **«Καθαρθώμεν
τας αισθήσεις και οψόμεθα τω απροσίτω φωτί της Αναστάσεως,
κτλ.**

Είνε αληθές ότι η ακριβής προφορά εις το στόμα της ήτο
Καθαρθώμεν τας ησθήσεις κη ουψόμεθα...

— Αυτό το είπαμε, βλοημένη, έκραξεν ο ιερέυς από του ιερού
βήματος. **Δεύτε πόμα πίνωμεν καινόν**, είναι τώρα.

— Α! Ναι, έκαμεν η θειά το Μαθηνώ και ήρχισε.

Δεύτε πόμα πίνουμειν κηγόν.....

Αλλ' ο ιερέυς όστις εξηκολούθει να ενδύηται, ενόησεν ότι ή την
προσκομιδήν έπρεπε ν' αναβάλη, ή την ακολουθίαν να διακόψη.
Και ταύτα μεν επεδέχοντο οικονομίαν, αλλά δεν έβλεπε πώς θα
τα εκατάφερνον εις την λειτουργίαν.

Εφόρει έν έκαστον των αμφίων κ' εψιθύριζε τα διατεταγμένα
λόγια:

**«Αγαλλιάζεται η ψυχή μου επί τω Κυρίω, ενέδυσσε γαρ με ιμάτιον
σωτηρίου και χιτώνα ευφροσύνης περιέβαλέ με. Ως νυμφίον
περιέβαλε με μίτραν και ως νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμω.»**

Είτα ήρχιζε να ψάλλη τα τροπάρια του Κανόνος:

Νυν πάντα πεπλήρωται φωτός, ουρανός τε και γη και τα καταχθόνια.....

Είτα πάλιν, φορών το επιτραχήλιον υπεψιθύριζεν: «Ευλογητός ο Θεός ο εκχέων την χάριν αυτού επί τους ιερείς αυτού, ως μύρον επί κεφαλής το καταβαίνον επί πώγωνα...»

Και πάλιν έψαλε:

Χθες συνεθαπτόμην σοι Χριστέ, συνεγείρομαι σήμερον αναστάντι σοι.....

Είτα φορών το περιζώννυον, έλεγεν:

»Ευλογητός ο Θεός ο περιζωννύων με δύναμιν, και έθετο άμωμον την οδόν μου.» Ή περνών το έν επιμάνικον, απήγγελεν: Η δεξιά σου χειρ Κύριε, δεδόξασται εν ισχύι... »

Και διακόπτων τούτο, έψαλλε την καταβασίαν: Δεύτε πόμα πίνωμεν καινόν, ουκ εκ πέτρας αγόνου.....

Αφού όμως ενεδύθη την ιερατικήν στολήν όλην, εξήλθεν έξω και εχοροστάτησε, κ' έψαλλεν ο ίδιος όλον τον κανόνα, έμελλε δε να μεταβή εις τους **Αίνους** και ν' αρχίση τον ασπασμόν, όταν εις των βοσκών, όστις είχεν εξέλθη διά να ιδή πώς είχον αι αίγες του, επανήλθεν εις τον ναΐσκον και ανήγγειλεν ότι κάποιος φωνάζει βοήθειαν μέσα απ' του Χαιρημονά το ρέμμα, και ότι είνε βαθειά κάτω και δεν τον είδε, μόνον την φωνήν του ήκουσεν.

Ο ιερέυς εστράφη.

— Τι τρέχει;

— Δε ξέρου τι να είνε, είπεν ο βοσκός... βαθειά κάτ' χουιάζει... «πού είσαστε, πού είσαστε;» Να πάρου μια λαμπάδα να πάου να ιδώ;

— Να πας.

Δύο ή τρεις άλλοι νεαροί βοσκοί και ποιμένες έλαβον αμέσως τας λαμπάδας των κι' έτρεξαν έξω.

Αφού έφερε γύρω όλην την ημέραν του Μεγάλου Σαββάτου, ο κυρ Κωνσταντός ο Σμαροχάφτης, τρίτος πάρεδρος, κτλ., επί τέλους, ως δύο ώρας προ της δύσεως του ηλίου, απεφάσισε να εξέλθη εις τα Λιβάδια έξω της πόλεως, όπου είχε δεμένον το ονάριον του, διά να το λύση, όπως φορτώση επ' αυτού την μικράν αποσκευήν του, και εκκινήση διά τον Αγ. Ιωάννην τον Πρόδρομον, καθ' ην είχε δώσει υπόσχεσιν εις τον παπά Διανέλον. Αλλά τότε μόνον ενόησεν ότι είχε λησμονήσει από το πρωί να το **αλλάξη** ήτοι να το μετατοπίση εις άλλην βοσκήν, και το πτωχόν το ονάριον δεν εφαινετο πολύ χορτάτον, όταν ο κύριός του το έλυσεν. Εκ του τρόπου μεθ' ου ανώρθωσεν ελαφρώς τα χαμηλωμένα αυτιά του, το ζώον εφαινετο να ελπίζη ότι ο αφέντης του θα το μετέθετε τέλος εις άλλην βοσκήν, αλλ' ο μπάρμπα- Κωνσταντός το ωδήγησεν εις την οικίαν του, όπου εφόρτωσεν επάνω του ένα πενιχρόν τορβάν, περικλείοντα τρόφιμα, επέστρωσεν επί του σάγματος παλαιόν ξεθωριασμένον κιλίμιον, και αναβάς ο ίδιος εκάθησε μονόπλευρα επ' αυτού.

Έκαμε τον σταυρόν του κ' εξεκίνησεν. Αλλά δεν ήργησε να καταλάβη ότι το ζωντόβολον, ένεκα του γήρατος και της μετρίας τροφής την οποίαν είχε λάβει, δεν θ' αντείχε καλώς εις την μακράν

οδοιπορίαν, και ότι θα ήτο ικανόν να **μαραζώσει** τον αναβάτην. Ἄμα ἐφθασεν εἰς τον ἐπάνω Ἄι-Γιαννάκην, ου μακράν της πόλεως, κατέβη και ἀπεφάσισε να οδηγή το ονάριον πεζός βαίνων. Ἀλλά και πάλιν το ζώνον δεν εβράδιζε καλώς, με όλους τους κτύπους όσους του κατέφερε με μίαν λεπτὴν βέργαν εἰς τα οπίσω του. Ἀπεφάσισε λοιπόν ν' ἀπαλλαγὴ της συντροφίας, ήτις θα ήτο μάλλον βάρος ή βοήθεια δι' αὐτόν, και να δέση κάπου το ζώνον διὰ να το αφήση να βοσκήση. Εζήτησε μέρος κατάλληλον διὰ να το δέση, αλλά δεν εύρεν εἰς τον ἐπάνω Ἄι- Γιαννάκην πλουσίαν βοσκήν. Κατέβη οπίσω εἰς τον Κάτω Ἄι-Γιαννάκην, ἀλλ' αφοῦ κ' ἐκεῖ δεν εύρεν ικανόν χόρτον διηυθύνθη ἀπώτερον κάπου εἰς την θέσιν Ἑρμο Χωριό, κ' ἐκεῖ ἔδεσε τέλος το ζώνον εἰς την ρίζαν ἀγρίου δένδρου, ἐντός ἀσπάρτου ἀγρού και πλησίον εἰς ένα φράκτην. Αὐτός δε εφορτώθη εἰς τον ὦμον τον τορβάν και το κιλίμιον, ἔβαλεν ὀπισθέν του εἰς την μέσην μικρόν κλαδευτήρι, και κρατών την λεπτὴν ράβδον του, ἐξεκίνησε πεζός. Εἶχε χασομερήσει σωστήν μίαν ὥραν εἰς ὅλας αὐτάς τας φροντίδας.

«Τώρα, εἶπε μέσα του, εἶνε καιρός να το βάλω στα πόδια, διὰ να μη νυχτώσω (και πάλιν θα νυχτώσω), ἐκτός εἰάν ἀπομείνω· ἀλλά ν' ἀπομείνω δεν πρέπει, γιατί ἔδωκα υπόσχεσιν του παπά.» Οὕτως εἶπε και οὕτως ἔκαμε. Και ἤρχισε να κόφτη δρόμον με ὅλα τα ἐξήκοντα ἔτη του, με ὅλον το δημογεροντικόν και προεστάδικον της διαίτης και του ήθους του, το βραχύ ἀνάστημα, το ωχρόν λεπτόδερμον και καταπονημένον πρόσωπον, και μεθ' ὅλον το κανονικόν, καίτοι παλαιόν και εφθαρμένον της βράκας και του φεσίου. Ἦτο παλαιός γεωργοκτηματίας ἀπό οικογένειαν, με ὅλα τα κτήματά του ἐνυπόθηκα, ἐκ των ἀπλοϊκῶν ἐκείνων τους οποίους εύρε λείαν εύκολον και καλόν ἔρμαιον η ἀπληστος και ιδιοτελής πανουργία των παντοπωλῶν, μικρεμπόρων και τοκιστῶν της χθες, των νεοπλούτων της σήμερον, κατά πόλεις και κώμας.

Ο μπάρμπα-Κωνσταντός ανέβη ταις Βίγλαις και έφθασεν εις του Κ'φαντώνη το Καλύβι, είτα κατέβη εις το ρέμμα, το συνορεύον προς το Λεχούνι, όπου ευρίσκεται ο νερόμυλος του Δήμου του Βλάχου κ' εκείθεν ήρχισε ν' αναβαίνει τον μικρόν ανήφορον του Αγίου Χαραλάμπους.

Ο ήλιος είχε δύσει, όταν έφθασεν εις την κορυφήν του βουνού, και αντικρύ του βραχώδους και αποτόμου όρους, όπου κείται το μικρόν διαλυμένον μονύδριον. Ο παπά-Αζαρίας Σύγκελλος, ηγούμενος του ερήμου αδελφότητος μοναστηρίου, ουδέν άλλο έχων πνευματικόν ποίμνιον ειμή μίαν υπέργηρων καλογραίαν ενενηκοντούτιν και ένα άχρηστον υποτακτικόν ηλικιωμένον, ναυαγόν του κόσμου και απόχηρον, είχεν εξέλθη εις τα πρόθυρα της μονής, και έβλεπε τας τελευταίας ακτίνας του ηλίου επιχρυσούσας διά τινας στιγμάς ακόμη τας κορυφάς των ανατολικών απέναντι ορέων, όταν είδε τον μπάρμπα-Κωνσταντόν να προκύψη όπισθέν της τελευταίας αιμασιάς, της χαραττούσης εκατέρωθεν του δρόμου.

— Πού 'ς αυτό τον κόσμο, κυρ-Κωνσταντέ;... Σαν τα χιόνια!...

— Ευλογείτε, πάτερ!... Και ο μπάρμπα-Κωνσταντός, αφού έκαμε τον σταυρόν του τρις, αποβλέπων προς το ιερόν του αγ. Χαραλάμπους, ήρχισεν ασθμαίνων να διηγείται πώς ο παπά-Διανέλος ο Πρωτέκδικος εκλήθη από τους βοσκούς και ποιμένας να κάμη ανάστασιν και να λειτουργήση επάνω εις τον Άγ. Ιωάννην τον Πρόδρομον, πώς εκάλεσε και αυτόν, τον κυρ-Κωνσταντόν, να υπάγη να τον βοηθήση, πώς ο παπάς ευρίσκεται από τη πρωίας, όπισω, εις τον Άγ. Ιωάννην, χωρίς να έχη άλλον βοηθόν ή συλλειτουργόν, πώς αυτός, ο κυρ-Κωνσταντός, ηργοπόρησε να εκκινήση, ένεκα του οναρίου του, το οποίοιον δεν αντείχεν εις την οδοιπορίαν, και ήθελε κάθε τόσοιον άλλαγμα βοσκής (και ο

Θεός δεν είχε ρίξει το έτος εκείνο άφθονους βροχάς, ώστε να υπάρξη δαψίλεια βοσκής εις τα λιβάδια), και τέλος, πώς ο κυρ-Κωνσταντός ευρέθη εις την ανάγκην ν' αποφασίση να υπάγη πεζός επάνω εις τον Αγ. Ιωάννην διά να μη γελάση τον παπάν, επειδή είχε δοσμένον τον λόγον του, να υπάγη να τον βοηθήση.

— Μα τώρα νύχτωσες... θα νυχτώσης... είπεν ο Άι-Χαραλαμπίτης ο ιερεύς· πώς θα πας ως εκεί;.. είνε μιάμιση ώρα δρόμος ακόμα... και το φεγγάρι θ' αργήση τρεις ώραις να βγη.... άσ 'βος.

— Πώς να κάμω; είπεν ο μπάρμπα-Κωνσταντός, όστις ήρχισεν ευθύς να σκνή και να διστάζη.

— Σκοτίδ' άσ'βος , επανέλαβεν ο παπά-Αζαρίας, το φεγγάρι θ' αργήση τρεις ώραις... πώς θα πας ως εκεί, μοναχός σου;... Κακοστρατιά, κλεφτότοπος... θα πέσης 'σε κανένα γκρεμνό να κατασκοτωθής.

— Τι με συμβουλεύεις, γέροντα, να κάμω;... είπε ψοφοδεής ο μπάρμπα- Κωνσταντός ο πάρεδρος.

Ο παπά-Αζαρίας εσκέφθη προς στιγμήν, αλλ' η όψις του δεν εξέφραζε πνευματικόν τι. Ίσως έλεγε μέσα του: «Τι ήθελα, τι γύρευα εγώ να του πω τέτοια πράγματα να τον δειλιάσω;... Αυτός είνε έτοιμος... αφορμή εγύρευε να μείνη μες τη μέση... και να κάμη Ανάστασι στον άγιο Χαράλαμπο».

Είτα είπε μεγαλοφώνως:

— Τι να σου πω κ' εγώ; Εσείς πάτε και δίνετε υπόσχεσι, κ'

ύστερα δεν ξέρετε να σηκωθείτε με την ώρα σας τουλάχιστον, να πάτε κει που έχετε δώσει λόγο... κι' άλλος ας καρτερή... ένα πράμμα που σου είνε κοπιαστικό και δύσκολο, απ' αρχής πρέπει να το συλλογίζεσαι, να το μετράς καλά, να μη δίνης το λόγο σου... Τι δουλειά είχες, εσύ, νοικοκύρης άνθρωπος, να τρέχης στα κατσάβραχα, απάνω στον Άι- Γιάννη, για να κάμης Πάσχα;... Δεν ήξερες ναρθής στον Άι- Χαράλαμπο;... Τι σε κάμω εγώ;... Εδώ θελά χρησιμέψης... θελά ψάλουμε μαζί την Ανάστασι, θελά λειτουργηθής μια χαρά, και η μυζήθρα και το χλωρό τυρί δεν ήθελε μας λείψη... Έχω κ' εκείνο τον αχαΐρευτο τον υποτακτικό μου το Γαβριήλ, όπου δε φελά τίποτε... έχω και τη γρηά την Ευπραξία, ένα σωρό κόκκαλα, νάχουμε την ευκή της... τρεις κούκκοι! Μα οι βοσκοί, ας είνε καλά, ταις καλαίς μέραις έρχονται, μας κάνουν γενιά... μόνον εφέτος που μας πήρε τους πλειότερους ο παπά- Διανέλος, πίσω στον Άι-Γιάννη, αλλά μένουν κάτι λιγοστοί...»

Ενταύθα ήλθεν εις τον παπά-Αζαρίαν ο πειρασμός να κρατήσει τον κυρ- Κωνσταντόν εις τον Άγιον Χαράλαμπον, αφίνων τον παπά-Διανέλον άνευ βοηθού, διά να τον εκδικηθή διότι του αφήρεσε τους πλείονας των βοσκών του. Αλλά δεν το εχώρησεν η συνείδησίς του, και εντονώτερον εξηκολούθησε:

— Τώρα, όπως και να το κάμης, άσχημα είνε... μα το καλλίτερο είνε να τραβήξης το δρόμο σου να πας... Έδωκες το λόγο σου... είνε μεγάλη αμαρτία ν' αφήσης τον παπά χωρίς βοηθό, τέτοια μεγάλη μέρα.

Ο μπάρμπα Κωνσταντός δεν απέσπα το βλέμμα από τας κυανάς και κοκκίνας υάλους της θυρίδος του ιερού βήματος, ήτις εφαιnéτο προσελκύουσα αυτόν ως μαγνήτης, και νοερώς συνέκρινε την σχετικήν ανάπαυσιν ην θα είχεν εις τον Άγιον Χαράλαμπον, όπου θα εύρισκε ζεστόν κελλίον με άφθονον πυρ και καφέν προ της

Αναστάσεως, με γάλα και αυγά μετά την λειτουργίαν, και διπλούν θαλπερόν και αναπαυτικόν ύπνον προ και μετά την ακολουθίαν, με την ερημίαν, με τους βράχους, τους σχοίνους και τας κομαριάς του Αγ. Ιωάννου του Προδρόμου, όπου θα υπήρχε μόνον ύπαιθρον ή ανεπαρκές υπόστεγον και παραπολλή δρόσος πρωιμωτέρα ή ώστε να είνε επιθυμητή.

— Μη στέκεσαι καθόλου, επανέλαβεν ο Αϊχααραλαμπίτης- τράβα, γιατί θα νυχτώσης, και θ' αργήση το φεγγάρι να βγη.

— Τώρα νύχτωσε που νύχτωσε, είπεν αποφασιστικώς ο μπάρμπα- Κωνσταντός· καλλίτερα είνε να καθίσω προς ώρα να ξεκουραστώ, ως που να βγη το φεγγάρι...

— Και ύστερα;

— Ύστερα πηγαίνω με το φεγγάρι.

— Μα θα πας;

— Θα πάω.

— Ξέρεις καλά το δρόμο;

— Τι θα πη;... Μπορεί να έχω χρόνια να πάω, μα τον δρόμο τον θυμούμαι... Κ' έπειτα, αν έρθη κανένας απ' τους ξωμερίταις φίλος μου...

— Ε!...

— Θα τον παρακαλέσω να με πάη ολίγο παραπάνω, είπεν ο μπάρμπα- Κωνσταντός.

— Όστε δεν ξέρεις καλά το δρόμο;

— Όχι αλλά...

— Φοβάσαι τα στοιχιά; εκάγχασεν ο ιερέυς.

— Θεός να φυλάη... δεν φοβούμαι τίποτε με την δύναμιν του Θεού... μα η συντροφιά είνε πάντα καλλίτερη.

— Ας είνε, δεν μπορώ να σε διώξω... έμβα μες το κελλί να ξεκουραστής, και σα βγη το φεγγάρι, να πας....

— Ευλόγησον.

Ο μπάρμπα-Κωνσταντός εισήλθεν εις το κελλίον, κ' εξηπλώθη επί του χαμηλού επεστρωμένου σοφά, με τους πόδας προς την εστίαν, όπου έκαιεν ασθενές πυρ ετοιμόσβεστον. Ο μπάρμπα-Κωνσταντός εσκεπάσθη με το κιλίμι το οποίον εκόμιζε, και μετ' ολίγα λεπτά απεκοιμήθη. Ήτο δε ήδη νυξ.

Το κελλίον όπου είχεν εισέλθη ο μπάρμπα-Κωνσταντός ήτο το έν εκ των δύο όσα εκράτει ο ηγούμενος, το οποίον εχρησίμευεν άμα ως προθάλαμος, ως μαγειρείον και ως πρόχειρον «αρχονταρίκι». Μόλις είχεν αποκοιμηθή ο γηραιός πάρεδρος, και εισήλθεν ο υποτακτικός Γαβριήλ, με άσπρον κιουλάρι, με ζωστικόν πάνινον ξεθωριασμένον και χωρίς ράσον, κρατών λυχνίαν με την αριστεράν, καυσόξυλα και χαμόκλαδα με την δεξιάν.

— Άλλος μουσαφίρης πάλε! εγόγγυσεν άμα είδε τον κυρ Κωνσταντόν κοιμώμενον^ κουτσοί-στραβοί στον Άι-

Παντελεήμονα! Ευλόγησον, πατέρες!

Εκρέμασε το λυχνάριον επί του περυγίου της εστίας, εγονάτισε και ήρχισε να ξανάπτη την φωτιά, και εξηκολούθησεν:

— Από πού με το καλό, αυτός πάλε! Ας είν' καλά οι χριστιανοί! Τα ποτήρια ξεπλύνετε, και οι παίδες ας κερνούν. Ζήτω η κρασοκατάνυξις! ευλόγησον πατέρες!

Έκυψεν εις την εστίαν και ήρχισε να φυσά διά φυσητήρος καλάμου. Είτα επανέλαβεν:

— «Έδωκας ηγούμενε, των καλογήρων διακόνημα...»

Έψαλε τούτο εις ήχον τέταρτον, μεθ' ο εις πεζόν λόγον προσέθηκε:

— Πού τους βρίσκει, ο γέροντάς μου, και τους μαζώνει!

Τρέχα, Γαβριήλ. Καφέδες, Γαβριήλ. Και να έφερναν τίποτε πρόσφορα, το ελάχιστο! Μ' αυτοί έρχονται άδεια τα χέρια. «Του κελλάρη έδωκας κλειδιά εις τα χέρια του (τούτο το είπε ψαλτά-είτα χύμα)». Βάστα, γέρο-Γαβριήλ. Σαν είς' αββάς, βάστα!

Την στιγμήν εκείνην, ο μπάρμπα-Κωνσταντός έκαμε κίνησιν τινα, εμisoξύπνησε, κ' εγύρισεν από το άλλο πλευρόν.

— Χαλάλι να του γείνη! εγόγγυσεν ο πάτερ-Γαβριήλ. Νυσταγμένος μας ήλθε, ο άνθρωπος. Θέλω να ξέρω, αυτοί, κάτω στο χωριό, δεν κοιμούνται τάχα, δεν έχουν σπίτια, δεν έχουν κάμαραις; Κινούν δύο ώραις δρόμο κ' έρχονται στον Άι-Χαράλαμπο για να κοιμηθούν; Ταμάμ! Ευλόγησον, πατέρες....

Και είτα έψαλε:

— «Δίδει τον οίνον λιγοστόν...»

Αλλ' ο μπάρμπα-Κωνσταντός, καίτοι στραφείς επί του άλλου πλευρού, δεν επανέυρε τον ύπνον, αλλ' ανασηκωθείς επί του αγκώνος, εγύρισε βλέμμα προς τον μοναχόν και τον ηρώτησε:

— Τι ώρα είνε, πάτερ;

— Τι ώρα;... ώρα που νύχτωσε... ώρα που φέγγουν τ' αστέρια....

— Το φεγγάρι δε βγήκε ακόμα;

— Τι να σε κάμη το φεγγάρι, χριστιανέ μου;... Το φεγγάρι δεν κόβει μονέδα...

— Περιμένω να βγη το φεγγάρι για να φύγω, και γι 'αυτό σ' ερωτώ, είπεν ησύχως ο μπάρμπα-Κωνσταντός.

— Να φύγης;... για πού, αν θέλη ο Θεός;

— Δεν ήρθαν τίποτε ξωμερίταις απ' τα καλύβια;

— Μου κάνουν τη χάρι να μη 'ρθούν, είπεν ο Γαβριήλ. Σου φέρνουν ένα πρόσφορο και σου φαρμακώνουν μια κόττα ολάκερη· σου φέρνουν ολίγο νάμα, και σου αδειάζουν μια δαμιτζάνα σωστή...

Την στιγμήν εκείνην ηκούσθη η φωνή του ηγουμένου από της

θύρας του κελλίου.

— Α! ξυπνητός είσαι, κύριε πάρεδρε, έλεγεν ο παπά-Αζαρίας· κ' εγώ ενόμισα, ότι ο Γαβριήλ ωμιλούσε πάλι μοναχός του, καθώς το συνηθίζει. Καλά που έπιασε κουβέντα με άνθρωπον.

— Χμ... Γχ... έπνιξε τους γογγυσμούς του μέσα του ο Γαβριήλ. Είτα ψιθύρω τη φωνή προσέθηκεν: Ευλόγησον, πατέρες!

— Δεν εκοιμήθηκα καθόλου, γέροντα, απήντησεν ο μπάρμπα-Κωνσταντός, όστις πράγματι δεν ενθυμείτο ποσώς αν είχε κοιμηθή ή όχι...

— Και δεν άκουσες τον Γαβριήλ να μιλή μοναχός του;

— Δεν τον άκουσα... Ίσως να έκλεψα έναν ύπνον ίσα με ένα **Πιστεύω**.

— Περιμένω τους βοσκούς, όπου είνε έφθασαν, είπεν ο Αϊχααραλαμπίτης ιερέυς· άμα έλθουν, εγώ ο ίδιος θα υποχρεώσω έναν απ' αυτούς να σε συντροφέψη γι' άπάνου...

— Ευλόγησον, είπεν ο μπάρμπα-Κωνσταντός, όστις δεν το επεθύμει διακαώς μέσα του.

— Ως που να έλθουν, επανέλαβεν ο παπά-Αζαρίας, επειδή συνειθίζω και διαβάζω τας **Πράξεις** αποβραδής, κατά το παλαιόν Τυπικόν, να πάρουμε έναν καφέ, και να με συντροφέψης, αν αγαπάς, εις την εκκλησίαν, διά να με βοηθήσης να διαβάσουμε μαζί τας Πράξεις.

— Ευχαρίστως, είπεν ο μπάρμπα-Κωνσταντός.

— Ταις διαβάζω εγώ ταις Πράξεις, εγόγγυσεν ο Γαβριήλ, όστις εξήλευεν άμα έβλεπεν έκτακτον βοηθόν ή ψάλτην εν τω ναϊσκω.

— Εσύ, Γαβριήλ, θα κάμης περισσότερα λάθη από όσαις λέξεις είνε τυπωμέναις μες το βιβλίο. Μόνον να μας κάμης δυο καλούς καφέδες, ιδιορρυθμίτικους, και να μας τους φέρης από 'κεί. Ορίστε, κυρ Κωνσταντέ, να περάσουμε στο κελλί το άλλο.

Ο μπάρμπα-Κωνσταντός ηγέρθη, έλαβε την ράβδον του, τον τορβάν και το κιλίμι και μετέβη εις το κελλίον του πατρός Αζαρία.

Οι τρεις νεαροί βοσκοί, κρατούντες τας λαμπάδας των χαμηλά με την αριστεράν, περισκέποντες το φως με την δεξιάν από της προσπνεούσης νυκτερινής αύρας, ενώ η σελήνη, υψηλά αναπλέουσα τον ουρανόν, είχε κρυφθή εις σύννεφα, έτρεξαν πρώτοι εμπρός, ο δε πρώτος αναγγείλας την είδησιν αιπόλος ήρχετο οπίσω. Κατέβησαν κάτω εις το ρεύμα, χωρίς ν' ακούωσι φωνάς, και ήρχισαν να υποπτεύωσιν ότι ο πρώτος βοσκός ίσως είχεν **αυτιασθή**, και είχεν ακούσει φωνάς μη υπαρχούσας πράγματι. Αλλ' ο αιπόλος διεμαρτύρετο λέγων ότι δεν ηπατήθη, και ότι είχεν ακούσει ευκρινώς φωνήν λέγουσαν: «Πού είσαστε; Πού είσαστε;»

Διά να βεβαιωθή έτι μάλλον αυτός πείθων και τους άλλους, ο βοσκός ήρχισε να φωνάζη: Ε! δω είμαστε! Ποιος είνε;»

Ασθενής φωνή απήντησεν. Αλλά δεν διέκριναν τας λέξεις.

Αφού προέβησαν ολίγα βήματα παρεμπρός, οι βοσκοί πάλιν εφώναξαν: «Ε! ποιος είσαι; Πού βρίσκεσαι;»

Η φωνή ευκρινέστερον απήντησε:

— «Δω είμαι!... ελάτε παραδώ...» Και η φωνή επνίγη εις στεναγμόν.

— Κάποιος θάπεσε κ' εγκρεμοτσακίσθη πουθενά μες το ρέμμα, εσκέφθη μεγαλωφώνως ο εις των βοσκών.

Τω όντι, όταν ήκουσαν τον μυρμυρισμόν του ύδατος του μικρού χειμάρρου ρέοντος διά μέσου βράχων και αμμωδών χώρων εναλλάξ εις το βάθος της κοιλάδος, κ' επλησίασαν εις την ρίζαν ενός βράχου, είδον το σώμα ανθρώπου κειμένου εκεί, δίπλα εις το ψιθυρίζον και κατερχόμενον εις την θάλασσαν ελικοειδές ρεύμα.

Ήτο αυτός ο κυρ Κωνσταντός, ο τρίτος πάρεδρος.

Τον ανεκίνησαν. Δεν ήτο βαρέως πληγωμένος, αλλ' είχε βαρέσει εις την αριστεράν πλευράν, πεσών από ύψος ανδρικού αναστήματος, από τον βράχον.

Περί ώραν δεκάτην ευρωπαϊστί, αφού ανέτειλεν η σελήνη, είχαν αναχωρήσει από τον Άγ. Χαράλαμπον, όχι τόσον διότι το επεθύμει, όσον διότι ο παπά-Αζαρία, ο υποχρεωτικός και πρόθυμος φίλος όταν επρόκειτο ν' αποπέμψη οχληρόν, είχε παρακαλέσει ένα των ελθόντων χωρικών, και είχαν επιμείνη ίνα συνοδεύση ούτος τον μπάρμπα Κωνσταντόν απερχόμενον εις Αγ. Ιωάννην, όπου είχε δώσει υπόσχεσιν να υπάγη.

Ο χωρικός, με προθυμίαν όχι εμφαντικωτέραν της του παπά-Αζαρία, μεγαλειτέραν δε της του κυρ Κωνσταντού, συνώδευσε τον πάρεδρον εις ικανόν μέρος της οδού έως εις τα Κάμπια, εις το ύψος του βουνού οπόθεν έπρεπε να κατηφορίση τις διά να φθάση

εις τον ναῖσκον του Προδρόμου, κ' εκεί, αφού του έδειξεν ακριβώς τον δρόμον, του ευχήθη καλήν Ανάστασιν και τον εγκατέλιπε μόνον.

Ο μπάρμπα-Κωνσταντός ηκολούθησε κατ' αρχάς επί πολύ τον κύριον δρόμον, όστις ήτο μοναδικός και ευδιάκριτος υπό το φως της σελήνης, μόνην συντροφίαν έχων τους θάμνους, όσοι ίσταντο δεξιά και αριστερά διαχαράσσοντες την οδόν, τα δένδρα τα οποία ελάμβανον φανταστικά σχήματα ή εσχημάτιζον σκιάς εν μέσω των οποίων το όμμα έβλεπε πολλάκις φάσματα και ακινήτους ανθρώπους, τους βράχους οίτινες, καθόσον επλησίαζε προς την βόρειον ακτήν, επληθύνοντο κ' εξετόπιζον τα δένδρα, το δειλόν κελάδημα ολίγων πτηνών κρυμμένων εις τας λόχμας, τον κρότον της αύρας σειούσης τους κλώνας και τας κορυφάς των δένδρων, και τον μυστηριώδη θρουν της φυλλάδος τον παραγόμενον υπ' αγνώστων νυκτερινών πλασματίων, υπό μικρών κατωτέρων πνοών κρυπτουσών την υπαρξίν των εν μέσω του σκότους και της μοναξιάς.

Αλλ' όταν έφθασεν εις μέρος όπου η οδός ετέμνετο εις δύο μικρά μονοπάτια, το έν ανατολικώτερον, το άλλο βορειοδυτικόν, ευρέθη εις αμηχανίαν ποιον μονοπάτι να λάβη. Όσον και αν είνε εντόπιος εις άνθρωπος, όστις εκτάκτως, άπαξ κατά δύο ή τρία έτη, εξέρχεται εις μακράν σχετικώς εκδρομήν, εις τους μικρούς τόπους, πάντοτε ευρίσκεται εις αμηχανίαν, όταν μάλιστα το τοπίον είνε κάπως άγριον, και δεν έχη ο ίδιος κτήματα εις το μέρος εκείνο. Οι δρόμοι από έτους εις έτος αλλάζουν, πολλάκις παλαιαί οδοί εκχερσούνται ή καλλιεργούνται και δεν πατούνται πλέον εκ της πλεονεξίας μικρού γαιοκτήμονος, όστις περιφράττει εντός του χωραφιού του έν ή δύο στρέμματα γης περισσότερον, και μεταθέτει τον φράκτην μίαν ή δύο οργυιάς απωτέρω. Ενίστε συμβαίνει και το εναντίον· αδιαφιλονείκητος ελαιών γνωστού

κτηματίου πατείται και γίνεται δρόμος, χάριν της ευκολίας των διαβατών. Άλλοτε οι βοσκοί και αι αίγες των ανοίγουνσι νέον μονοπάτι, διά να **αραδίζουν**, άλλοτε εγκαταλείπουνσι και αφήνουνσι να εκχερσωθή παλαιά και γνώριμος οδός.

Αφού επί πολύ edίστασεν, ο μπάρμπα Κωνσταντός επροτίμησε τέλος το βορειανατολικόν μονοπάτι, και κατέβη ταχέως εις το ρεύμα του Χαιρημονά. Αλλ' εκεί δεν δύναται να βαδίση τις, εκτός αν είνε δωδεκαετής παις, και ψάχνει διά καβούρια, την ημέραν. Ο δε κυρ Κωνσταντός ήτο εξηκοντούτης, ήτο νυξ και δεν εζήτει καβούρια. Το ρεύμα της πηγής του Χαιρημονά, ενούμενον κατωτέρω με το ρεύμα της Παναγίας Δομάν, σχηματίζει ποτάμιον κατερχόμενον εις την θάλασσαν δι' αποτόμου κατωφερείας, διά βράχων και μικρών καταρρακτών. Στιγμήν τινα, καθ' ην η σελήνη είχε κρυβή άνω εις νέφος, δεν είδε καλά, δεν επάτησε στερεά, ωλίσθησεν από ένα βράχον κ' έπεσε με την κεφαλήν και τον κορμόν εις την άμμον, με τους πόδας εις το νερόν. Ο μπάρμπα-Κωνσταντός εκτύπησεν ελαφρώς και επόνεσεν, εκ του τιναγμού μάλλον και του φόβου, ή εκ του κατάγματος. Ευτυχώς, ολίγω πριν, όταν ευρίσκετο εις το ύψωμα, επάνω εις μέγαν υπερκείμενον βράχον, είχεν ιδεί την αντιλαμπήν του μικρού ναΐσκου, όπου αρτίως είχε ψαλή η Ανάστασις, και είχεν εννοήσει ότι δεν απείχε πλέον πολύ από τον Αγ. Ιωάννην. Ζαλισμένος από την πτώσιν, ήρχισε, με όσην είχεν ακόμη δύναμιν, να φωνάξη: «Πού είσαστε; πού είσαστε;» και την φωνήν ταύτην είχεν ακούσει ο πρώτος βοσκός, όστις είχεν εξέλθει προς στιγμήν του ναού διά να ίδη πώς είχον αι αίγες του.

Ο κυρ Κωνσταντός εσηκώθη χωλαίνων, ηκολούθησε τους βοσκούς, έφθασεν εις τον ναΐσκον, όταν ο ιερέύς είχεν αρχίσει τον

ασπασμόν, επροσκύνησε και έλαβε την θέσιν του εις τον χορόν. Έψαλεν εις όλην την λειτουργίαν, με όλον το πέσιμόν του και το πόνεμά του.

Έξω υπό το φέγγος της σελήνης, δεξιόθεν του ναΐσκου, έβρεμε γενναίον πυρ, και ο μπάρμπα-Δημήτρης ο Καμπογιάννης ο εκ των πλησιοχώρων της πολίχνης ελθών ποιμήν, είχεν οβελίσει ήδη έναν αμνόν και τον έψηνε. Δίπλα του πρόθυμος διά να τον βοηθή εκάθητο, ακουμβών επ' αυτού του τοίχου της εκκλησίας, ανθρωπίσκος τις εκ της πόλεως, όστις δεν είχεν εννοηθή πότε και πώςείχενέλθηεκεί, ο Γιάννης ο Μπουκώσης. Ανάμεσα εις την πυράν και εις τον τοίχον, ο μπάρμπα-Δημήτρης ο Καμπογιάννης, με την κίτρινην ζωνάραν, το ξυραφισμένον γένειον και τον αγκιστροειδή μύστακα, είχεν αφήσει το μαχαίρι του μετά του θηκαρίου, και ο Γιάννης Μπουκώσης από πολλής ώρας δεν είχε παύσει να ρίπτη το βλέμμα εναλλάξ, εις το ροδοκοκκινίζον σφαχτόν και εις το μαχαίριον. Αντικρύ, παρά την ρίζαν ενός σχοίνου, ίστατο μεγάλη οκταόκαδος φλάσκα. Εκ του τρόπου μεθ' ου ίστατο ακουμβημένη εις το κλαδίον του σχοίνου εφαινετο πλήρης οίνου, μοσχάτου και μαύρου μεμιγμένου. Το ροδοκοκκινίζον σφαχτόν έκνιζε και έσιζεν εις το πυρ, η φλάσκα, ως άλλη κλώσσα καλούσα τους νεοσσούς της υπό τας πτέρυγας, εφαινετο καλούσα τους βοσκούς εις ευωχίαν υπό τους ατμούς της, έτοιμη να κλώξη και να φυσήση εις την ελαχίστην επαφήν της χειρός, εις την ελαχίστην προσέγγισιν του χείλους εις την θηλήν της.

Δύο χωρικοί όρθιοι, πέντε βήματα μακράν του ψητού, της φλάσκας και του σχοίνου, ίσαντο και συνωμίζουν ζωηρώς. Είχαν εύρη την ώραν και τον τόπον να λογομαχήσωσι δι' έν χωράφιον τεσσάρων στρεμμάτων, περί του οποίου εμάχοντο από ετών.

Αντικρύ, προς μεσημβρίαν, επί του βραχώδους λόφου, ανάμεσα

εις πέντε βράχους, εις τρία μονοπάτια και εις κρημνόν, ευρίσκετο το διαφιλονεικούμενον χωράφιον. Ο εις των χωρικών χειρονόμει, κ' εδείκνυε προς τα εκεί, και ισχυρίζετο ότι το χωράφιον το ιδικόν του είχε σύνορον ακριβώς τον τρίτον βράχον προς τα δεξιά.

— Εγώ το ηύρα παππουδικό μου, έλεγε· δε ρωτάς και το Γιάννη της Ψαροδήμαινας, που είμαστε γειτόνοι, εδώ και τριάντα χρόνια...

— Το σύνορο είναι μες τη μέση, ανάμεσα στον δεύτερο και στον τρίτο βράχο, εκεί που βαθουλαίνει ο τόπος, διετείνεται ο άλλος χωρικός· φαίνεται ακόμη που ήτον, τον παλαιόν καιρό, αποσκαφή....

— Κοδζάμ-βράχος, αντέκρουσεν ο πρώτος, κ' εγώ θα πάω να γυρέψω ναυρώ την αποσκαφή, για να την κάμω σύνορό μου;....

Ο μπάρμπα-Δημήτρης ο Καμπογιάννης ήρχισε να γυρίζει αμελέστερον την σούβλαν με το σφαχτόν, και η προσοχή του όλη απερροφήθη υπό των δύο χωρικών και της λογομαχίας των.

Ο Γιάννης ο Μπουκώσης έλαβε σιγά-σιγά το μαχαίριον το απεγύμνωσεν από το θηκάριόν του, έκοψεν επιτηδείως τεμάχιον από τα νεφραιμιά του σφαχτού, το οποίον έπαυσε σχεδόν να περιστρέφεται, και το κατεβρόχθισεν απλήστως.

Ο μπάρμπα-Δημήτρης ουδέ παρετήρησε καν την κλοπήν και την λαιμαργίαν του ανθρωπίσκου. Εξηκολούθησε να προσέχη εις τους δύο ερίζοντας.

— Και είναι και μέσα στο μπόλετι καθαρά γραμμένο, έλεγεν ο πρώτος των δύο· το πήγα στον παπά-Λευθέρη, που ξέρει να

διαβάξη τα παλαιά γράμματα, και μου το διάβασε τόσαις φοραίς.

— Από μπολετιά δεν ιδρώνει εμένα το μάτι μου, αντέλεγεν ο δεύτερος· σαν έχης όρεξι, δεν πας στον μπάρμπ' Αναγνώστη τον Αγέλαστο, να σου φτιάση όσα ψεύτικα μπολετιά θέλης...

Ο Δημήτρης ο Καμπογιάννης επρόσεχεν όλος εις την λόγομαχίαν των δύο αγροτών. Ο Γιάννης ο Μπουκώσης έλαβεν εκ νέου το μαχαίριον, το οποίον δεν είχεν επιστρέψει εις το θηκάριόν του, έκοψε δεύτερον, γενναιότερον τεμάχιον από το μισοψημένον σφαχτόν, και το κατέπιε μονοκόμματον.

Η έρις των δύο χωρικών εξηκολούθει, και η προσοχή μεθ' ης την παρηκολούθει ο Καμπογιάννης ήτο αδιάπτωτος. Ο Μπουκώσης, όστις ενόει την μυστηριώδη γλώσσαν της φλάσκας, δι' ης αύτη εκάλει τους φίλους της, ως η κλώσσα τους νεοσσούς της, έκαμεν έν βήμα με τον δεξιόν πόδα, εν σχήματι ορθής γωνίας, δεύτερον βήμα με το αριστερόν γόνυ εις το έδαφος, εξηπλώθη τετραποδιζων, επλησίασεν εις τον σχοίνον, και λαβών την μεγάλην οينوβριθή φλάσκαν την επλησίασεν εις τα χείλη του, και έπιε γενναίαν δόσιν απνευστί.

Είτα, φύσει φρόνιμος και γνωρίζων ότι, αν έκαμνε και τρίτην απόπειραν κατά του σφακτού, ήτο φόβος μη φωραθή επί τέλους, επέστρεψε παρά τον τοίχον της εκκλησίας, ολίγον τι απώτερον της πυράς εμαζεύθη κ' εφαινετο τόσον άκακος και νήστις, ως να μην είχε πασχάσει όλως.

Όταν, αφού ο ιερέυς εξήλθε τελευταίος από της λειτουργίας, και εστρώθη η τράπεζα εις τα πρόθυρα του ναού (ήτον περί

τα γλυκοχαράμματα), ο μπάρμπα- Δημήτρης ο Καμπογιάννης επεχείρησε να τεμαχίση το ψητόν, παρετήρησεν ότι κάτι έλειπεν από τα νεφραιμιά, αλλ' εκαμώθη ότι δεν εννόησε τίποτε, και αποτεινόμενος προς τον Γιάννην τον Μπουκώσην, είπε:

— Κύτταξε!... Περίεργο... Δεν είνε παράξενο να γεννήθηκε σακάτικο αυτό το αρνί, παιδί μου Γιάννη.

Εξηκολούθησεν ησύχως να κατακόπτη το ψητόν, εíta επανέλαβε:

— Πολλά παράξενα σημεία και θάμματα γίνονται 'ς αυτά τα στερνά τα χρόνια... Για βάλε με το νου σου, να φέρω αρνί σακάτικο γεννημένο απ' τη μάνα του, και να μην το καταλάβω!.. Τι να γένη, ας έχη δόξα ο Θεός!

Ο Γιάννης ο Μπουκώσης δεν είπε γρυ. Αλλά την τελευταίαν στιγμήν, καθ' ην παρετίθετο επί της τραπέζης το ψητόν, ο μπάρμπα-Δημήτρης έκρυψεν επιτηδείως τας δύο στάμνας του νερού οπού είχεν ακόμη γεμάταις, κ' επαρουσίασεν εις την τράπεζαν δύο άδειαις, λέγων ότι δυστυχώς είχε λησμονήσει να στείλη εγκαίρως εις του Χαιρημονά την βρύσιν να πάρη νερόν, και ήτον ανάγκη να υπάγη τώρα κάποιος.

— 'Σ εσένα πέφτει ο κλήρος, παιδί μου Γιάννη, είπεν αποτεινόμενος προς τον Μπουκώσην. Σύρε να γεμίσης τα δυο σταμνιά, νάχης την ευκή του παπά μας, και σε καρτερούμε, δεν τρώμε... Πάρε και μια αναμμένη λαμπάδα να βλέπης στο δρόμο, και πάτει γερά, ώμορφα ώμορφα... να μη σπάσης τα σταμνιά, και το πάθης σαν το τραγούδι που λένε... και μας αφήσης κ' εμάς χωρίς νερό.

Ο Γιάννης ο Μπουκώσης επεθύμει ν' αρνηθή, αλλά δεν ετόλμα.

Εφορτώθη τα δύο σταμνία κ' εξεκίνησε διά την πηγήν του Χαιρημονά, ήτις απείχε περί τα δύο μίλια, και ήτις έτρεχε τόσον φειδωλή ως το δάκρυ των εξηντλημένων οφθαλμών. Εχρειάζετο σωστήν μίαν ώραν διά να υπάγη να γεμίση τα σταμνία και να επιστρέψη.

Ευθύς ως ανεχώρησεν ούτος, ο μπάρμπα-Δημήτρης ο Καμπογιάννης, έβγαλεν εις το φανερόν τας δύο πλήρεις στάμνας, και επειδή ο ιερέυς δεν εννόει, εξηγήθη και είπεν: — Είχα νερό, μα ήθελα να τονε παιδέψω, τον αφιλότιμο... Ακούς εκεί, να μου κάμη γρουσουζιά χρονιάρα μέρα, να μου κόψη μεζέδες απ' το σφαχτό, ενώ το έψηνα, και να μην πάρω κάβο!...

Όταν επέστρεψεν από την βρύσιν του Χαιρημονά, φέρων τα δύο σταμνία ο Γιάννης ο Μπουκώσης, ήτο ήδη ημέρα, το ψητόν είχε καταβροχθισθή, και μόνη η διακριτική φιλαδελφία της θειά Μαθηνώς της Ψευτομετάνισσας, και της θειά Σεραϊνας, της σημαιοφόρου των πανηγυριών, του είχε φυλάξει ολίγα τεμάχια του αμνού διά να φάγη και κάμη Λαμπρήν, ο πειναλέος ανθρωπίσκος.

ΤΕΛΟΣ

Λαμπριάτικος Ψάλτης

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

1η Έκδοση 1890

Απρίλιος 2022

apopseis.gr/Ovi magazine

Design: Thanos

apopseis Εκδόσεις **apopseis.gr**

© 2022 Εκδόσεις apopseis.gr - Όλο το υλικό είναι copyright του περιοδικού και της συγγραφέα

Ovi Magazine & Ovi Greece Books Publications

© 2022 Ovi Project Publication - All material is copyright of the Ovi magazine & the writers

Τα βιβλία των εκδόσεων apopseis.gr, Ovi magazine & Ovi Greece μπορείτε να τα βρείτε μόνο στις σελίδες των διαδικτυακών περιοδικών www.apopseis.gr & www.ovimagazine.com

Για λεπτομέρειες και πληροφορίες επικοινωνήστε: info@apopseis.gr & info@ovimagazine.com

Δεν επιτρέπεται η πώληση, ανατύπωση και χρήση του παρόντος βιβλίου απο όποιο μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό, εκτύπωση, ραδιοφωνική ή τηλεοπτική αναγνώση) χωρίς την προηγούμενη άδεια του υπευθυνου της έκδοσης και του συγγραφέα.

Το συγκεκριμένο βιβλίο διατίθεται δωρεάν.

Αν σας ζητηθεί οποιοδήποτε χρηματικό ποσό, παρακαλούμε επικοινωνήστε άμεσα μαζί μας

Λαμπριάτικος Ψάλτης

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης γεννήθηκε στις 4 Μαρτίου του 1851 και πέθανε στις 3 Ιανουαρίου του 1911, στη Σκιάθο. Ο πατέρας του, Αδαμάντιος Εμμανουήλ, ήταν ιερέας. Μεγαλώνοντας σε τέτοιο οικογενειακό περιβάλλον ήταν φυσικό ο Αλέξανδρος να επηρεαστεί και να συνδεθεί με μια βαθιά ευλάβεια με τον χριστιανισμό και τα εκκλησιαστικά γενικότερα. Παρόλη τη φτώχεια και τη στέρηση που συνόδευσε τα παιδικά του χρόνια ο Παπαδιαμάντης αγαπάει τα γράμματα και καταφέρει με πολλές δυσκολίες, μετά από πολλές διακοπές να τελειώσει το γυμνάσιο και να γραφτεί στην φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας. Όμως δεν θα καταφέρει ποτέ να τελειώσει τις σπουδές του. Παραδίδει μαθήματα

για να βγάλει τα προς το ζην και παράλληλα μελετάει με πάθος αρχαία ελληνική γραμματεία αλλά και την Ευρωπαϊκή λογοτεχνία της εποχής του. Μαθαίνει μόνος του αγγλικά και γαλλικά. Για να ζήσει κάνει μεταφράσεις, δουλεύει ως διορθωτής σε εκδόσεις και δημοσιεύει κείμενα σε εφημερίδες και περιοδικά. Ταυτόχρονα αρχίζει να εκπληρώνει το όνειρο του να γίνει συγγραφέας και κάνει την είσοδο του στα ελληνικά γράμματα με το μυθιστόρημα “ Η μετανάστις “ που δημοσιεύεται στον Νεολόγο της Πόλης.

Ο κυρ Αλέξανδρος για τους απλούς ανθρώπους που τον γνωρίζουν αλλά και για τους νέους λογοτέχνες της εποχής που τον συναντούν στο στέκι του, το καφεενάκι της δεξαμενής, εντυπωσιάζει με την πλατιά του μόρφωση αλλά και με τα μυθιστορήματα και διηγήματα του που δημοσιεύει. Εντυπωσιάζει επίσης με την ασκητική μορφή του αλλά και την ασκητική ζωή του. Διάφορα οικογενειακά προβλήματα, η οικονομικές του δυσκολίες αλλά και ο θάνατος του αδερφού του, τον οδηγούν στον αλκοολισμό.

Το 1908 αποφασίζει να επιστρέψει στο αγαπημένο του νησί την Σκιάθο για να βρει την ηρεμία και τη γαλήνη που του τόσο πολύ του έλειπαν, έστω στα τελευταία χρόνια της ζωής του. Πεθαίνει μετά από μια σύντομη αρρώστια ενώ λίγες μέρες πριν το ελληνικό κράτος που μέχρι τότε δεν τον είχε βοηθήσει σε τίποτε, τον παρασημοφορεί αναγνωρίζοντας την μεγάλη του πνευματική προσφορά.